

UJEDINJENJE.

Marx in Engels:
Proletarci vseh dežel, združite se!

Izhaja vsako sredo in soboto. — Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Krekov trg šte. 10. — Mesečna naročnina 5 K. — Posamezna številka 60 vin.

Sklepi prve zaupniške konference „Delavske socialistične stranke za Slovenijo“.

V nedeljo 14. t. m. se je vršila v Mahrovi hiši v Ljubljani I. zaupniška konferenca Delavske socialistične stranke za Slovenijo, ki je izpadla tako, kakor je bilo pričakovati. Vedeli smo, da soglašajo vse zavedno socialistično delavstvo Slovenije z našim korakom, da so na naši strani simpatije vseh iskrenih prijateljev proletarske stvari. Toda uspeh te naše 1. strankine konference, velika udeležba najboljših sodrugov, delo in sklepi celodnevne resne, temeljite razprave, vse nam pravi, da je naša moralna in številna moč še vse večja, nego smo mislili. Veselimo se naše prve zaupniške konference, ker smo ž njo postavili za vedno trdni temelj obstoju in razvoju naše delavske socialistične stranke!

Konference so se udeležili zaupniki iz vseh važnejših krajev Slovenije. Videli smo navzoče stare, izkušene sodruge iz Zagorja, Jesenic, Trbovelj, Kočevja, Kamnika, Kranja, Hrastnika, Borovnice, Ljubljane itd., sploh iz vseh delavskih krajev Kranjske in Štajerske. Zastopane so bile na konferenci tudi posamezne strokovne organizacije ter društvo socialističnih akademičnih dijakov. Konferenci je predsedoval sodr. Vencajz, o prvi točki dnevnega reda — Vzroki razkola — je poročal sodr. Lemež, ki je podal v daljšem govoru verno sliko o položaju v stari stranki. Opisal je vse zle posledice ministerijalne politike nekaterih voditeljev, ki so slepo in trmoglavo silili v ministrstva in poverjeništa tudi potem, ko je že vse kazalo na polom sodelovalne politike v nezmožnih meščanskih vladah. Organizirano delavstvo je zahtevalo energično čisto socialistično politiko, nekateri socialpatriotski voditelji so pa nezmislno prodajali stranko zdaj eni, zdaj drugi kapitalistični vladi. Politika stare socialno demokratske stranke je bila nedosledna, otroško površna, spravila je socialistično gibanje ob ugled. Tisti, ki niso s takim delom soglašali, so zaman opominjali na škodljive posledice intrigantske socialpatriotske politike, ki izpodkopava stranki moč, jo bolj in bolj kompromitira. Nato je poročevalec pojasnil sklepe strankinega zbora, ki je nepreklicno sklenil, da se ima ministerijalizmu napraviti konec ter izvršiti čimprej ujedinjenje z ostalim socialističnim delavstvom v državi. Ostalo se je vzlic sklepom kongresa do zadnjega v vladi, in še potem, mesto da bi se bilo uvaževalo pismo belgrajskih sodrugov, ki so pripravljene izvesti ujedinjenje kakor hitro bi bila stranka pokazala svojo iskreno voljo z izstopom iz vlade, sklenilo na seji izvrševalnega odbora, kakor je razvidno iz objavljenih resolucij, da se ne odreka ministerijalizmu, kar je z drugimi besedami pomenilo, da se noče ujedinjenja. In ujedinjenja se res ni hotelo, nasprotno, delalo se je na vse načine proti. Poročevalec je tu podal nešteto dokazov, da so se posamezni voditelji JSDS bali ujedinjenja, ker bi v tem

slučaju ne mogli več prosto spletkariti v imenu izkoriščenega in zanemarjenega slovenskega delavstva. To delavstvo se je pa nasprotno bolj in bolj zavedalo, da mu je ujedinjenje nujno potrebno, ako noče propasti. Z ozirom na te razmere so posamezni sodrugi in organizacije še zahtevali, da naj stranka skliče izredni občni zbor. Tudi to niso ministri in poverjeniki marali, ker so se bali sodbe in obsodbe. Opoziciji ni ostalo drugo, kokor da izvaja posledice ter ustanovi stranko, ki bo res predstavljala socialističnega gibanja. — H koncu je sodrug Lemež tudi poročal o delu ministerijalcev v združnih organizacijah, katera bo treba tudi preurediti.

Poročilo sodr. Lemeža se je sklenilo izdati v posebni brošuri.

O 2. točki — strankin kongres — je poročal sodr. Golouh. Z ustanovitvijo Delavske socialistične stranke za Slovenijo, ki ima že sedaj za seboj največje organizacije iz najvažnejših krajev, se je postavilo socialistično gibanje na Slovenskem na tisto pravo podlago, ki mu je bila nujno potrebna, da se more hitro in mogočno razviti. Delavska socialistična stranka ima ogromne naloge pred seboj. Očistiti mora najprej socialistično gibanje ministerijalistov in ministerijalizma, napraviti konec kričaštvu in demagogiji, učvrstiti in poglobiti z resničnim organizatoričnim in vzgojevalnim delom delavske vrste. Izvesti mora na to ujedinjenje. Ujedinjenje vsega socialističnega delavstva Jugoslavije v skupni stranki na temelju marksizma in razrednega boja, to je prva, glavna naloga Delavske socialistične stranke. Mandat, da smemo to delo izvršiti, smo dobili od zadnjega strankinega kongresa. V to smo pooblašteni od vseh strankinih zaupnikov. Izven strankinih vrst ne stojimo mi, marveč tisti, ki so poptevali sklepe in direktive strankinega zbora. Ti nimajo pravice govoriti v imenu stranke. Da si postavimo program in smernice pri našem delu, je pa treba, da skličemo čimprej 1. strankin zbor delavske socialistične stranke za Slovenijo, na katerem se bo obenem uresničilo sklepe in direktive strankinega zbora stare stranke. Če bodo voditelji stare JSDS pod pritiskom stvari končno vendarle sklicali svoj izredni občni zbor, prosto jim! Videli bomo, kako ga bodo organizirali... Naš kongres ni zato nič manj potreben in nujen. Na njem se bo dalo našemu gibanju tisto podlago in obsežnost, ki jo potrebuje v teh resnih časih. Tudi bo treba na tem kongresu urediti vprašanje strokovnih organizacij, zlasti rudarske unije, ki se jo izrablja v štacunarske svrhe. Sredstva, da napravimo tu red, so že v naših rokah. Naloga našega strankinega zbora bo, da uredi, vzporedno z vprašanjem ujedinjenja tistih strokovnih organizacij, ki niso še združene z ostalim v državi, tudi vprašanje pokrajinske strokovne komisije ujedinjenih strokovnih organizacij. Kongres bo

nadalje izvolil poseben odsek, ki bo moral v najkrajšem času urediti vprašanje strankinih gospodarskih organizacij ter jih postaviti na pravo podlago. Z ozirom na vse to predlaga sodr. Golouh, da naj se skliče kakor hitro mogoče strankin zbor Delavske socialistične stranke. — Določi se, da naj se zbor vrši 11. aprila ter v to svrhu izvoli ožji pripravljalni odbor, kateremu se bodo pridružili še delegati širšega odbora, ki jih bodo naznanile zunanje organizacije. Zbora se udeležijo tudi zastopniki strokovnih organizacij.

Poročilo sodr. Lemeža in Golouha se je razvila daljša, zanimiva debata, tekom katere so zaupniki prinašali tudi navdušene pozdrave iz raznih krajev. Poročilo o debati in o predlogih prinesemo prihodnjč.

Za tem je poročal sodr. Koleša o organizaciji in taktiki: Njegova zanimiva, praktična izvajanja prinesemo v celoti v prihodnji izdaji. — O tisku je poročal sodr. Vencajz. Tudi o njegovem poročilu bomo še govorili. Resolucijo, ki jo je bil tozadevno predložil, je bila soglasno sprejeta. Soglasno je bila tudi sprejeta resolucija o položaju in o strankinem zboru.

Konferenca se je otvorila ob 9. zjutraj in se zaključila ob 6. zvečer ob navdušenem nagovoru predsednika. Zaupniki so se vrnili domov s trdno voljo, da zastavijo vse sile za razvoj delavske socialistične stranke, ki ima pred seboj krasno bodočnost.

Zvečer se je konferenca nadaljevala ob navzočnosti železničarskih zaupnikov, ki so vsi z navdušenjem vzeli na znanje poročilo o delu konference. Tu so posegli zopet v debato železničarski zaupniki, ki so se navdušeno izjavili za našo stranko in odobravali korak, ki se ga je storilo v korist socializma in delavstva. — Včerašnji shod nam je potrdil, da imamo prav, in da stojimo za nam vsi tisti, ki se niso izneverili proletarijatu.

Protirevolucija v Nemčiji.

Nemški junckerji so težko čakali na priliko, ko bodo mogli zopet priti do moči. Znano je bilo vsem, da se niso vojaški krogi Nemčije vzlic poraza odrekli svoji želji po zagospodovanju sveta. Njihov cilj je bil, uvesti zopet v Nemčiji monarhijo z Viljemom na čelu. Vodje tega gibanja so bili Hindenburg, Ludendorff itd. To je bilo vsem znano, samo ne lažnjivim nemškim socialpatriotom s Scheidemannom na čelu. Vsaj tako so dajali razumeti, ker so monarhistično gibanje vedno zatajevali. Medtem ko je Noske pobijal v imenu socialdemokracije revno ljudstvo in žrtvoval Liebknechta in Roza Luksemburgovo ter ju še po smrti blatil in napadal, in po drugi strani niti najmanj nastopil proti nemškemu generalom, nasprotno, sprejel jih je v armado, podpiral jih je, gojil je gada na prsih izkrvavljenega nemškega ljudstva. Mesto da bi bil dal armado na razpolago ljudstvu, postavil je na čelo republikli zveste ljudi, jo je izročil junckerjem. Za nemške proletarce

reakcija, pobijanje, aretiranje, za generale, za ostanke protirevolucije vodilna mesta v armadi, v državi! Zdaj imajo nemški socijalpatriotje, kar so sami gojili in pospeševali. To so rezultati lažnjive socijaldemokratske politike. Primer z rusko revolucijo se tu samoposebi vsiljuje. Ruski socijalisti, kakor so dobili oblast v svoje roke, so takoj pogнали vse ostanke monarhije in reakcije in zato tudi zmagali. Hoteli so resno, bili so pravi socijalisti, in ne podrepani monarhistične vojaške protirevolucije. Vojaški puč v Nemčiji predstavlja največji poraz Scheidemannove politike.

Nadejamo se, da bo nemško ljudstvo končno prišlo do pravega spoznanja, razgnalo protirevolucijo, odpravilo napake svoje politike, rešilo Evropo nove vojaške nevarnosti.

Ta vojaška nevarnost je sedaj tu, ker bodo monarhistični krogi Nemčije skušali uspavati ljudstvo s kako vojaško pustolovščino, ki naj bi pomagala vstvariti zopet veliko Nemčijo. Nevarnost za sosedne države je velika, zlasti za nemškoavstrijsko republiko, za Češko in za Poljsko, tudi za Jugoslavijo ni stvar manj pomembna in nevarna. Morda bo sedaj ta dogodek vendarle nekoliko spametoval vse naše stranke, da bodo nehale presojeti svetovni položaj in potrebe časa tako diletantsko.

Na vsak način otvarja vojaška protirevolucija v Nemčiji dobo velikih dogodkov, globokih sprememb. Naj pride karkoli, mi vemo, da bo naposled zmagal mednarodni proletarijat.

Tudi če podpira to protirevolucijo antanta, pomagalo ji ne bo. Rusije ne bo niti protirevolucionarna Nemčija strmoglavila.

Mi smo ob ustanovitvi Del. socijalistične stranke za Slovenijo poudarjali, da je treba tudi z ozirom na zunanji položaj čimprej izvesti ujedinjenje v državi, da ne bomo zopet plen imperijalizma in reakcije. Imeli smo prav. Dogodki v Nemčiji, ki so v tesni zvezi z mnogimi drugimi, potrjujejo, da je treba pri nas tisto, kar so storili v Nemčiji te dni socijalistične stranke: tesnega ujedinjenja vsega proletarijata v državi, da bomo močni in pripravljeni in obrambo in zmago.

Vzroki razkola.

V stranki je nastalo nesoglasje. Kar se je zgodilo, je moralo priti. Kdor pozna notranji ustroj stranke, ki je po zaslugi nekaterih voditeljev srečno prijadrila v malomeščanski tabor, ta se ne bo temu čudil. Gotove osebe, ki nikdar niso imele proletarskega prepričanja, so se na umetni način, popolnoma po vzoru meščanskih strank, osvojili važnejša mesta v stranki, vodstvo barčice pa prepustile svojim skromnim brodarjem, ki so veseli, če odpade tudi za nje drobtinica od večalimani bogato obložene mize raznih vojnih zvez, konsumnih društev itd. Račun ni bil slab in se je doslej obnesel. Obnesel se je zato, ker so kapitani in posamezni od njih odvisni brodarji gledali na to, da se širokim plastem delavstva ne odpro oči. V bodoče bo morda drugače in drugače mora biti. To čutijo že menda zlasti vbogi brodarji in so se zato začeli v zadnjem času vneto baviti z ustvaritvijo službene pragmatike, ki naj bi jih varovala proti eventualnim neljubim posledicam njih lenobe in neodkritosti. Slučajno sem dobil tak načrt na vpogled in ne morem si kaj, da ne bi o njem izrekel svoje mnenje. Kaj zahtevajo gospodje delavski birokratji? Nič drugega, nego da jim organizacije zasigurajo njih bodočnost, to se pravi: po dveh letih

službovanja toliko, po petih letih toliko itd. Kakšno protijamstvo nudijo oni, o tem ni govora. Načrt je prav nemškega izvora, katerega posledica so Scheidemannovci, Nosketovci in Rennerjevci, to se pravi izdajice delavskega pokreta. Tudi gospod Kristan, minister v večnem pokoju, si je osvojil ta lepa načela in je zbral okrog sebe telesno stražo nastavljenecv strankinih inštitucij, kateri naj bi ga varovali proti vsem neprilikom njegovega političnega kramarstva, in dobro je računal. Žal le, da je prezgodaj pokazal svoje proračune in s tem streznil marsikaterega. Da ni bilo nikoli konference izvrševalnega odbora z dne 22. februarja t. l., bi bilo zanj in za njegove privržence mnogo boljše. Povodom te konference in njenih posledic je pa zagrinjalo padlo in se s tem pokazalo izdajalstvo v vsej svoji kričeči gorostasnosti.

Na konferenci je bilo okrog 35 ljudi, od katerih velik del ni pripadal glasom sklepa strankinega zbora izvoljenim članom izvrševalnega odbora. Samo trije so bili delavci, vsi drugi pa brodarji Kristan-Prepeluhove vojno zvezne križarke. Mobilizirala se je vsa okrajna bolniška blagajna, kons. društva, strokovna tajništva, legalnim potom izvoljene „narodne poslanike“ itd. in vsi ti ljudje so nato kovali in sprejeli resolucije in sklepe, naperjene proti delavstvu in delavskim organizacijam.

Kdo bi se poletakem čudil harmoničnemu soglasju, ki je vladal na tej zgodovinski socijalistični konferenci?

Sodrug, za neodvisnega in ne podkupljene delavstva ni bilo prostora v svečani dvorani deželnega dvorca. Zakaj? Zato, ker so bili tisti, kateri so imeli doslej voditi delavsko gibanje, odvisnih od navideznih mogočnjakov v stranki. Zdaj, ko so ti mogočnjaki razkrinkani, pa zahtevajo, da naj jim delavstvo omogoči, da ga bodo mogli še naprej pri vsaki taki priliki tako imenitno „zastopati“. Mi pa mislimo, da je treba v interesu delavske stvari napraviti temu konec. Delavska stranka ne rabi nikakršne delavske birokracije. Dokler uslužbenci delavskih inštitucij vrše v soglasju z delavstvom svoje funkcije, naj jih te inštitucije pošteno plačajo, čim pa se izneverijo, potem ne more biti med delavci za nje mesta.

Zahtevamo odpravo vsakovrstnih privilegijev, ker so korupcionistični, zato jih moramo pred vsem odpraviti iz naših vrst. Če se bo to zgodilo, potem bodo kmalu izginili razni slavni kapitani, pa tudi takih konferenc, kakor ona z dne 22. februarja in njenih posledic ne bo več. Delavstvo, zapomni se to! J. P.

Bodite mirni in zadovoljni!

Gospodarske razmere so bile ob prevratu take, da si dobil v Sloveniji živež za cen denar. Delavstvo je s svojimi zaslugi za silo izhajalo. Kar je bilo nezadovoljnosti, je bila posledica vojne. Ali polagoma so se pričele gospodarske prilike spreminjati. Draginja je silila v deželo in z draginjo je prišla nezadovoljnost med proletarijat. Kapitalisti so tožili in se delali velike prijatelje ljudstva. Dejali so delavskim zastopnikom, da bodo morali z višjimi mezdami zvišati tudi cene izdelkom, cene premogu, in trpelo bo ubogo ljudstvo. Delavstvo naj odneha od svojih zahtev, delavstvo se naj zadovolji s svojimi dohodki, naj strada. Draginja raste in za njo rastejo mezde. Kam plovemo, se vprašujejo „rodoljubi“. Gospodje, mi plovemo v propast kapitalističnega družabnega reda, mi plovemo v socijalno revolucijo. Meščanstvo ni več zmožno, da obvlada gospodarskega življenja, me-

ščanstvo ne najde več leka za draginjo. Mi socijalisti ne iščemo vzrokov draginje samo v verižnikih, v pomanjkanju lokomotiv in svobodni trgovini. Vzroki draginje leže v kapitalističnem družabnem redu, kateremu je zadala svetovna vojna in ruska revolucija smrtni udarec. Draginja je svetovni pojav, poznajo ga v najbogatejši državi Ameriki in najrevnejši Nemški Avstriji.

Kapitalistično gospodarstvo je spremenilo celo zemeljsko oblo v eno gospodarsko celoto. Svetovna trgovina je spravila vse dežele in vsa ljudstva v medsebojno odvisnost. Kapitalistična industrija pa je bila, ki je ustvarila svetovno trgovino. Izbruh svetovne vojne je prerezal vse mreže svetovnega gospodarstva. Kapitalistične države so se obdale z bodečimi žicami. Vlaki so se ustavljali na državnih mejah. Srednja Evropa je bila navezana sama nase, tako tudi Rusija in tako ostali svet. Velika Rusija, zakladnica žita in sirovin, je bila izločena iz svetovnega gospodarstva in izločena je še danes. Brez Rusije pa ni ozdravitve gospodarskega življenja. Ali ta Rusija je danes proletarska, je socijalistična, ne pozna več kapitalizma.

Vsled pomanjkanja živil in sirovin pa je postala kriza v Nemčiji in ostali Evropi. To pomanjkanje pa rine kvišku cene, draginja raste in ž njo raste nezadovoljnost proletarijata. In ta nezadovoljnost pronica vedno globlje, se širi vedno dalje. Poleg tega uplivajo ruski vzori.

Ko se je pričela širiti nezadovoljnost med slovensko delavsko maso, so prišli ljudje, socijalni demokratje so se imenovali, in pestili so delavstvo: „bodite mirni in zadovoljni, ni čas za nezadovoljnost, treba je delati“. In ko tudi to ni pomagalo, ko je delavstvo preko njih zahtevalo zboljšanje mezd, so prišli in pripustili, da so kapitalisti izprli delavstvo in da so poslali bajonete na delavce. Maso je treba komandirati in če ne uboga, jo je strahovati. Lepi nazori! „Povej mi, v čigavo družbo zahajaš, in jaz ti povem, kdo si“, pravi slovenski pregovor. Tako so delali socijalno demokratični voditelji združeni z meščani.

Draginja ne bo odpravila meščanska država, odpravil jo bo samo svetovni proletarijat, ko postavi gospodarstvo na pravo podlago.

Spomini.

Lepo je, če se človek spominja bivših časov, stvarih in dogodkov, ki so bili. Toda če to stori, naj ne dela v svojo škodo. Gospodje okrog malomeščanskega „Napreja“ v zadnjem času kar prekipevajo starih spominov. To je lepo. Morda pridejo končno le do pravega spoznanja, kajti dejstvo je, da kar so pred desetimi in več leti kritizirali, to nam danes predočujejo kot vzor vseh vzorov. Ker pa vedo, da jih predobro poznamo in da jim ničesar ne verjamemo, zato se sedaj poslužujejo privlačnega imena Etbina Kristana, tistega, katerega so sami pogнали v daljni svet s trebuhom za kruhom. Današnjih teorij Etbina Kristana se natančno ne pozna. Vemo pa, da je bil za časa njegovega bivanja med nami eden najboljših med vsemi. Vemo pa tudi, da so ga ravno radi tega ravno tisti, ki se ga sedaj spominjajo, neusmiljeno vlačili po blatu. Mi ne poznamo sicer nikakih malikov in dogem; mi sodimo ljudi le po njihovem delovanju. Dokler je bil Etbina Kristan med nami: Vsa čast mu! Najbrže soglašamo še tadi danes ž njim. Slišali ga bomo in — presodili. Antona Kristana smo sicer tudi nekoč uvaževali, in to je bilo takrat, ko je z vnmom propagiral komunistični manifest. Odkar pa se je obregnil ob bančne in ministrske foteljčke, je za nas mrtev in pokopan. Vloge v proletarskem pokretu ne bo več igral. Zastonj so tudi spomini na stare čase, malomeščani. Naprejevega vzora, nič vas več ne reši!

Ing. D. Gustinčič:

Centralizem ali federalizem?

(Odlomek iz polemičnega rokopisa.)

Kako smo si emigranti v Švici zamišljali federativno organizacijo Jugoslavije hočem dokazati na podlagi avtentičnih citatov iz „Yougoslavie“, s tem si bo vsak lahko predstavljal, kako neljuba je bila ta koncepcija v dobi velike srbijanske centralistične misli, kakor jo je tedaj zagovarjala skoro vsa srbijanska buržoazna inteligenca v emigraciji. Do takrat smo namreč veljali Slovenci in Hrvatje za Makedonce, zato se je tudi zdela taka opozicija nekaj naravnost predrznega.

Evo kako smo si mislili mi ta federalizem:

V septemberski številki (3-4) „Yougoslavie“ pišem na strani 55, po daljšem razmotrivanju o ekonomskih razmerah in o mentalitetnem stanju v jugoslovanskih pokrajinah, pod tč. 4, tako-le:

„Vsled teh razmer bi unifikacija in generalizacija notranje uprave Jugoslavije samo ovirala normalni razvoj gotovih delov našega ljudstva. To bi zaneslo nezadovoljnost in nove prepire v pogledu starega sistema, podminiralo državo naznotraj, porušilo solidarnost, silo avtoritete in državni renome. (Vse to se je sedaj tudi že zgodilo. Op. avt.) In zato zahtevamo, da bodi administracija taka, da spajaj ekonomsko in socialno podobne elemente; da grupiraj te elemente po njihovem verskem čustvovanju, njihovih tradicijah in intelektualnem nivoju ljudske mase.

Provincialne administracije naj bodo kompetentne v vprašanih normativne in finančne zakonodaje, ki se tičejo ekonomskega življenja, vprašanj primitivnih prometnih sredstev (cest), vse prosvete, justice in verskih vprašanj.

Vsa druga vprašanja pa bi pripadala prerogativi države in sicer: uravnavanje internacionalnih vprašanj, narodna bramba, železnice, kanali, pošta in telegraf, mornarica, internacionalna trgovina in državne finance.

Toda razdelitev države naj se ne izvrši po dosedanji, historični situaciji teh provinc, zakaj na ta način se ne da nikdar realizirati princip homogenitete narodovih elementov. Mi n. pr. mislimo, da naj bi tvorila Istra z vsemi deli Slovenije eno administrativno jednoto; Srem z Bačko in Banatom je celina zase; južnozpadna Bosna in del Hercegovine (Ljubuška, Županjac, polovica mostarskega in konjiškega okraja) s Hrvatsko, Slavonijo in večjim delom Dalmacije naj se istotako združijo v eno administrativno provinco; tudi del Hercegovine, del južne Dalmacije s Črnogoro bi bila homogena celina.

Postaviti se moramo torej na princip vstvarjenja provincialnih jednot, sposobnih, da dajo trajen notranji mir in zagotovljeno ekonomsko življenje.“

Ne vem, koliko se zdi mojim obrekovalcem, ki so sedeli v vladi z najzagrizenejšimi buržoazjskimi centralisti, ta moj načrt za razdelitev uprave v Jugoslaviji socialističen, toda sodrug Bombaču pravi v svojem načrtu za sovjetsko organizacijo Italije tako-le:

„V svrhu formiranja sovjetov se bo Italija razdelila v province, ki imajo izvestno posebno ekonomsko fizijonomijo, bodisi kmečko, industrialno ali trgovsko. Z obzirom na isto posebnost se bo razdelila Italija na province in pokrajinska okrožja, neglede na to, ali ta razdelitev odgovarja ali ne odgovarja razdelitvi sedanje buržoazne države itd. —“

Ne, jaz sem pisal te misli pred rusko revolucijo in jih publiciral pred boljševskim prevratom v Rusiji in jih bom zagovarjal do smrti in če me je zato plačal kralj Nikita, naj mu bo to na čast! Danes imam k temu svojemu načrtu dodati le to, da bo morala tudi organizacija Jugoslavije sloneti na takih nehistoričnih provincah.

Spomladi, l. 1918, se je pokazala potreba, da izdava s Smodlakom ponovno vse ideološke članke, ki smo jih priobčevala v štev. 1—7 „Yougoslavie“ prejšnjega leta. Vsi ti članki so izšli kot majska številka „Yougoslavie“ in k tej izdaji sem napisal poseben uvod, v katerem pravim med drugim dosledno to-le:

„Želimo pa pojasniti, odn. podčrtati samo eno točko s to ponovno izdajo. Očitalo se nam je prav pogostoma, da se nismo zadosti jasno izrekli o notranji razdelitvi Jugoslavije. Očita

se nam, da nismo definirali, koliko avtonomnih provinc zahtevamo.

Na ta očitanja odgovarjamo: Ni naša stvar v tem momentu, da rišemo geografične karte. Kompetenca za razdelitev notranje uprave Jugoslavije pripada edino ljudstvu, ki bo sestavljalo Jugoslavijo. Podlaga za vstvaritev naše bodoče države ostaje princip samoopredeljenja, in ta nas ovira, da striktno definiramo fizijonomijo jugoslovanske federacije.

Glavna naša zahteva v pogledu jugoslovanske države je, da se konstituirajo v obliki, ki naj nam zagotovi absoluten notranji mir, socialno pravičnost ter da bodi čim solidnejša in trajna. To pa se ne bo zgodilo vse dotlej, dokler historični serbizem in kroatizem ne izgubita vsake privlačne sile. Zato pa tudi zahtevamo tako razdelitev notranje administracije, ki bo zmožna, da čimprej ugonobi vsako pokrajinstvo in ga nadomesti z novim patrijotizmom, ki se bo nanašal na socialne principe, na jugoslavizem.“

„S tem, da reformiramo našo družbo v demokratičnem in socialnem smislu, specifikirajo našo notranjo upravo, hočemo v prvi vrsti zadeti šovinistični serbizem in kroatizem. In imajoč pred seboj ta moment trdimo, kar se razume samo po sebi, da bo ta cilj temprej dosežen, čim večje bo število avtonomnih provinc Jugoslavije. Čimbolj bo specifikirana uprava Jugoslavije, temmanj bo v njej plemenskih preprirov.“

„Krkski pak pa poskuša na spreten način učvrstiti jugoslovansko plemenstvo. Država „Srbov, Hrvatov in Slovencev“ ni nič drugega kot „Velika Srbija“, „Velika Hrvatska“ in do sedaj nepoznana „Velika Slovenija“.

„In radi tega se bomo borili proti taki obliki vsi do konca.“

Za Črnogoro in Makedonijo sem zahteval ravno tako samoodlobo, kakor za vse ostale naše pokrajine, in to se seveda ni vjemalo z računi naše balkanske buržoazije in se ne vjema danes z računi naše združene jugoslovanske buržoazije. To je bilo po njihovem mnenju „defetistično“ (razdirajoče) delo in bilo je tudi res, v kolikem smo hoteli in hočemo še vedno razdreti vsak jugoslovanski imperijalizem.

Ali s samoodlobo v Jugoslaviji še ni pri kraju vse moje narodno izdajalstvo. Začel sem tudi smešiti do skrajnosti hudobno buržoazno gonjo proti Bolgarom. V svojih razpravah nisem zamolčal, da smatram tudi nje za Jugoslovane in da hočem tudi nje v Jugoslavijo. Za nas socialiste je to samoobsebi razumljivo. Bolgarski socialisti v Ženevi so moj načrt odobrvali in rekli, da so tudi oni za to, da se tudi Bolgarija razdeli v tri do pet samoupravnih provinc, ki imajo večje gospodarske in kulturne razlike in se te province potem pridružijo Jugoslaviji.

No, in tako sva bila s Smodlakom podkupljena sedaj od kralja Nikite, sedaj od Avstrije, sedaj od Bolgarske. Ko pa so bili prišli v Rusijo boljševiki na površje in je postala ta beseda smoderna, tedaj so nas začeli zmerjati po švicarskih listih („La Suisse“) z boljševiki. V isti sapi sva torej bila pristaša različnih kraljev in cesarjev in strašna jugoslovanska boljševika. Kdor se pobleže zanima za to nečedno in absurdno gonjo, najde lahko ves potreben material v „Yougoslavie“, kjer sva s Smodlakom registrirala vse take napade na naju.

V koliko se se ti moji in Smodlakini ideali o državni formi Jugoslavije dopadali kralju Nikiti ne vem; vem pa, da so prav zelo ugajali vsej črnogorski omladini, ki je bila skozinskoz na naši strani, obenem pa tudi vsem onim mlajšim črnogorskim politikom v inozemstvu, ki se smatrajo kot glavni nasprotniki takozvanih „jabučanov“, t. j. kraljevih ljudi, koje vodi znani črnogorski mogotec Mijušković. Ravno tako tudi vem, da so ljudje, ki so stali Mijuškoviću blizu, delali meni in Smodlaku ogromne težkoče pri najini propagandi in o tem hraniva dokazni material, ki ga bova publicirala, ako bo potreba.

Vem končno še nekaj drugega, kar ostane za sedaj sicer samo moja osebna trditev, kar pa bom, ko pride čas za to, tudi lahko podprl z jasnimi dokazi, in to je, da Črnagora naši buržoaziji ni bila po vojni toliko nevarna radi tega, ker bi se bil tam morda vzdržal kralj Nikita, marveč radi tega, ker se je bala, da bi se dinastija tam ne vzdržala in da bi tako nastala v Črnigori prva balkanska republika. Napisal sem ta stavek v čast „nejabučanski“ črnogorski generaciji v emigraciji in ostajem pri tej trditvi.

Vsled srbijanske in trumbičijanske imperijalistične politike je bila črnogorska mlajša gene-

racija potisnjena v neprijeten položaj, da brani svojega kralja, ki je bil še edini znak črnogorske pokrajinske samostojnosti. Ta generacija pa je vedno pripravljena žrtvovati kralja in državno samostojnost za pošteno pokrajinsko avtonomijo na podlagi svobodnega dogovora črnogorskega ljudstva z ostalim ljudstvom v Jugoslaviji. Saj ko se je vršila prva konferenca za jugoslovansko ujedinjenje v Ženevi, je tudi oficialna Črnagora odposlala tja svojega zastopnika, ministra Mila Vujovića, enega od najinteligentnejših mlajših Črnogorcev. Gospod dr. Korošec pa ni mogel doseči pri Pašiču in Trumbiču, da bi bil tudi Vujović pripuščen k sejam.

Ako so bili ti črnogorski ljudje proti ujedinjenju z ostalimi deli naše države, potem mislim, da je bila ravno to najlepša priložnost, da se jih razkrinka. Zakaj se toraj to ni storilo? Menda pač zato, ker bi bil tu kdo drugi razkrinkan.

Tako je toraj to! Naši socialni šovinisti podpirajo z vsem svojimi močmi za policijskem centralizmom stremečo buržoazijo, pa je torej tudi čisto naravno, ako se poslužujejo v svojem boju proti nam njenih argumentov in njenih metod.

Ali močnejša od njihove zavratnosti sta čas in resnica.

V zagovor.

Nov čas zahteva novih ljudi, novih misli in novega načina dela. Zato je čisto naravno, da mi ne moremo slediti načinu politične borbe naših protivnikov okoli „Nepreja“. Naše delo bo že pokazalo, kdo smo in kaj smo. Tisti sodrugi, ki pridno zahajajo na naše diskusijske večere, naša predavanja in naše shode, nas že poznajo in poznajo tudi razliko v mišljenju in delu med nam in našimi nasprotniki; oni pa, katerim smo še daleč, nas bodo izpoznali v teku časa in nam se ne mudi, ker vemo, da je bodočnost naša. Zato pa ne bomo izgubljali dosti časa niti z zagovori, niti z odgovori, ampak pojdemo preko blatenja na delo.

Način, kako nas obdelavajo, govori sam proti njim in zagovarja nas. Za svojo osebo samo ugotavljam, da ni res, da nisem bil že pred vojno socialist, ampak nasprotno je res, da sem bil že leta 1910 organiziran socialdemokrat v Ljubljani in leta 1913 v Trstu. Očitanja, da sem dobival v Švici begunske in študijske podpore po revnih 200 fr. mesečno — in to ne od Pašiča in Nikite, ampak od vlad naših balkanskih držav — me pa gotovo ne morejo sramotiti, ker sem se s temi podporami šolal in ne vozaril po evropskih tingeltanglih, kakor oni, ki mi to očitajo. Tudi vest, da sem šel nabirat v Trst italijanske lire, označuje dovolj pisce onihotic in ni treba tozadevnih pojasnil. Kar se pa tiče lista „Yougoslavie“, pripominjam, da leži 1 komplet v Licealni knjižnici v Ljubljani, da si ga lahko vsakdo ogleda in da ga vsakdo lahko citira. Toraj na dan z onim materialom, ki se tiče kralja Nikite! Sicer pa tečeti o tem predmetu že dve tožbi, ki bosta stvar gotovo dovolj pojasnili. **Gustinčič.**

Strokovni vestnik.

Sklepi sindikalnega plenuma o ujedinjenju.

Plenarna seja „Centralnega Radniškega Sindikalnega Vijeća Jugoslavije“, ki se je vršila 9. februarja 1920 v Zagrebu in se pečala z vprašanjem ujedinjenja strokovnih organizacij v Jugoslaviji, je sprejela soglasno sledeči predlog:

1. Popolnoma ali delno ujedinjene zveze in organizacije ostanejo ujedinjene; tista organizacija, ki izstopi iz popolnoma ali delno ujedinjene zveze, se s tem korakom avtomatično sama izključi iz C. R. S. V.

2. Ujedinjenje v zvezah se ima izvršiti do skupnega sindikalnega (strokovnega) kongresa preko in po centralah.

3. Izvrševalni odbor C. R. S. V. bo na prvem skupnem sindikalnem kongresu staval predlog o proporcionalnem zastopstvu na strokovnih kongresih ujedinenja. Ta predlog bo tudi določil, v katerem roku se ima izvršiti ujedinenje zvez in organizacij priključenih C. R. S. V., koliko časa se ima plačevati določen prispevek, uredil vprašanje udeležbe na strokovnih kongresih, itd.

4. Ujedinenje z zvezami v Sloveniji se mora izvršiti na centralistični podlagi in brez deljenja teh zvez. To ujedinenje se lahko izvrši potom zvez, ki so že pridruženi C. R. S. V. Ako hoče katera izmed C. R. S. V. priključenih, toda strokovno še neujedinjenih zvez podvzeti korake za ujedinenje s kako zvezo v Sloveniji, mora o dotičnih pogajanjih za ujedinenje obvestiti vse C. R. S. V. priključene zveze dotične stroke. Posamezne zveze (centrale) v Sloveniji se lahko samostojno priključijo C. R. S. V., če že priključene zveze dotične stroke še niso strokovno ujedinjene.

5. Odnosaji med strokovno neujedinjenimi toda C. R. S. V. priključenimi zvezami so kakor oni med zvezami, ki pripadajo eni strokovni inter-nacijonalni.

6. Službena pogajanja in sporazumevanja s strokovno komisijo v Sloveniji spadajo izključno v kompetenco C. R. S. V. odnosno njegovega izvrševalnega odbora.

7. Razaodišče C. R. S. V., ki bi se pokazalo potrebno zaradi morebitnih nastalih nespornostov povodom ujedinenja zvez, ki so priključene C. R. S. V., bi imelo do skupnega sindikalnega kongresa le posvetujoči značaj.

8. C. R. S. V. priključene, toda strokovno neujedinjene zveze so dolžne, da si medsebojno nudijo vsako ugodno in močno pomoč v agitaciji za ujedinenje: da n. pr. na svoje konference, shode in morebitne kongrese medsebojno vabijo delegate in jim priznajo neomejeno debatno pravico pri diskusijah.

Objavljajoč ta odlok plenuma izvrševalnega odbora C. R. S. V. pozivljamo vsa pokrajinska sindikalna vijeća (strokovne komisije), da ga v svojih listih objavijo, da potom okrožnic obvestijo v tem vse strokovne centrale v svojem področju in da strogo gledajo na to, da se ta odlok pri izvedbi tako tolmači, kakor je rez.

Izvrševalni odbor C. R. S. V. Jugoslavije.

*

Mi smo ta nalog, odgovarjajoč zahtevi naše najvišje strokovne instance, objavili, ker vemo, da je važen, in ker mislimo, da bi morala strokovna komisija izvršiti svojo dolžnost, dokler je še čas.

Sodruzi: Naše strokovne organizacije so v nevarnosti, da ostanejo izven svetovne internacionalne, če se vse kmalu ne ujedinijo. Zato je dolžnost strokovno organiziranih sodrugov, če jim je res na tem, da ostanejo tudi v bodoče vredni člani svetovne proletarske družine, da napravijo v svojih organizacijah neumudom red in da svoje funkcije prisilijo na ujedinenje, ali pa ukrenejo drugače vse potrebno.

Važni so časi, in kdor jih zamudi, bo ostal brez kosila. Na delo za ujedinenje vseh slovenskih strokovnih organizacij!

Dopisi.

Videm pri Krškem. Kmet nam piše: Dosedaj sem bil nekako zakrit socialist, odslej naprej pa se hočem popolnoma posvetiti delu na strani pravih socialistov, ker mi mali posestniki smo pod sedanjo vlado popolni moderni sužnji in nimamo prav nobenega upanja na boljše bodočnost. Mnogokrat sem se že razburjal, kako nas izjemajo, nas revne sloje, z nami ravnajo grdo lastniki vinogradov in vsi drugi. Za uboge delavce se ožemlje tropine, tako dobi delavec za svoj trud, za obdelanje vinogradov, mesto dobrega vina pikolo. Vsi smo žrtve v vseh ozirih žrtvovane, z nami vsemi se nadvse grdo ravna.

Zagorje. Hoteli smo že sami priti v Ljubljano, da vam povemo, da smo sili slepomisenja, ki so ga doslej uganjali „delavski voditelji“. Mi zagorski rudarji smo imeli moža, ki je z

absolutizmom strahoval tukajšnje ljudstvo. Dolgo je že vrelo med nami in predno ste še storili v Ljubljani oni odločilni korak, smo mi v Zagorju že pričeli odpovedati list „Naprej“, ker smo uvideli, da to ni noben delavski, še manj pa socialistični list. Imeli smo politično organizacijo, ki pa že dolgo časa ni imela obnega zbora. Zahtevali smo občni zbor, ali gosp. Čobal ga ni hotel sklicati. Opetovano je rekel, ustanovite si svojo, saj sto itak moji nasprotniki. Misli, da bo tako rešil „kaso“. V zadnjem času pa je prišel mož že čisto iz ravnovesja. Prišel je pač do spoznanja, da se krog njegovih ljudi krči od dneva do dneva, da so štete ure „voditeljstva“, da se zna ljudstvo samo obračat, da ne potrebuje „voditeljev“. Ko smo izvedeli o koraku, ki ste ga napravili v Ljubljani, smo šli takoj na delo.

Za petek, dne 12. marca, smo sklicali javen ljudski shod. Ljudstvo ga je nestrpnno pričakovalo, da pokaže svoje mišljenje, da izvedo oni, ki so delavstvo izrabljali v svoje svrhe, ko misli o njih. Toda kaj se je zgodilo. Okrajno glavarstvo v Litiji je z odlokom št. 3495 z dne 10. marca prepovedalo shod iz javnih in varnostnih ozirov. Ali mislite morda, da je glavarstvo iz lastnega nagiba prepovedalo shod? Tu je imel vmes prste „delavski voditelj“ Čobal. On je prepoved direktno zahteval. Živela policija!

Ali bodite brez skrbi, poskrbeli bomo, da drevesa ne bodo zrasla do neba! Ker g. Čobal ni hotel sklicati obnega zbora, smo si ustanovili v petek novo organizacijo delavske socialistične stranke za Slovenijo, izvolili smo si odbor, ki pojde takoj na delo. Že prva dva dni se je prigrabilo okoli 200 članov. Ljudje se trumoma prigrabljajo in pravijo, sedaj pa se bomo organizirali.

Javornik. V „Napreju“ z dne 5. marca čitamo: V odbor krajevne politične organizacije ljubljanske so se zrinili nekateri ljudje, ki hočejo sedaj našo stranko razbiti. Ti ljudje stoje vedoma ali nevedoma v tuji službi raznih meščanskih strank, itd. — Kako ironično, zlobno zavito! Vpraša se tukaj, kdo je v resnici v službi meščanskih strank; ali so voditelji bivše soc. dem. stranke, kateri hlapčujejo Demokratičnej zajednici, katera stoji na kapitalističnem zaslombi, ali pa tiste osebe, katere sedaj „Naprej“ napada tako surovo. Po mojem prepričanju in uvidevnosti so bili ravno oni v tako umazani službi, katero sedaj hočejo naprtiti tistim, kateri so s svojim pravočasnim nastopom zabranili, da ni prišla cela organizacija v tisto umazano blato, kamor so zašli nje voditelji pred kratkem tako močne soc. dem. stranke.

Konstatirati moram nameč, da je stala JSDS na stališču razrednega boja. Toraj je sodelovanje z meščanskimi strankami nemogoče. (Mogoče, da se zaveda s. Kristan razrednega boja iz svojega stališča kot kapitalist; potemtakem je bila njegova ost nastavljena proti proletarski masi, katere voditelj je bil in katero je on zastopal.) Rezultat je toraj razviden. Voditelji JSDS se moralo roditi razdor, katerega očitajo sedaj drugim. Da bi zabranili razkol, ki je bil zaradi vodstva neizogiben, poskušali so ga zatreti z diktaturo in absolutizmom. Sklep izvrševalnega odbora bi imel služiti v ta namen, bilo je prepozno in ravno sklep izvrševalnega odbora z dne 22. februarja je pravzaprav pospešil razdor. Prašam nadalje: Kako se ujema program JSDS v smislu volilne reforme z dejanji voditeljev? Zadnje dni vlade Dem. zajednice in lažisocialistov je prišla naredba volilne reforme, na podlagi katere bi imeli volilno pravico tisti, kateri stanujejo najmanj dve leti v občini, in pa tiste meščanske dame, katere so obiskovale kake višje šole. Vem prav dobro, da je bila primorana manjšina podleči večini. V tem oziru (in tudi pri drugih takih prilikah) ako niso iskali samo svojih koristi, osebnih namreč, in pa časti, bi lahko izvajali konsekvence ter zažugali z izstopom iz vlade in ako bi jih še nadalje ne upoštevali, tudi v resnici to storili in bi prišli vsaj čistih rok domov.

Zadnji čas se je tudi list „Naprej“ navzel meščanskega duha tako, da se že ni prav nič razločil od patrijotičnih meščanskih časopisov. Na pr. Soc. dem. stranka stoji na stališču antimilitarizma. „Naprej“ pa prinaša dne 6. marca šte. 54 pod člankom „Orožne vaje“ sledeči odstavek: Naloga vsakega državljana je, da iz-

polnuje svoje državljanske dolžnosti. Ena prvih teh dolžnosti je vojaška. S tako pisavo se po mojem mnenju ne borimo proti militarizmu. Tudi slučaj v Trbovljah nam dokazuje jasno, kako se borijo vodje soc. dem. stranke proti militarizmu. Taka dejanja škodujejo ugledu ideje in programa stranke, ki se jo tako le kompromitira. Program soc. dem. stranke ni obsojati, ker stoji visoko nad vsakršno kritiko; tiste ideje, katerih privlačna sila je bila tako velika, da je nastala soc. dem. stranka tako mogočna v tako kratkem času. Upajmo, da pridejo ideje iz tega razkola čistejšo ko kedaj do veljave s čistimi soc. nazori v novo osnovani „Delavski socialistični stranki za Slovenijo“.

Slovenskemu proletarijatu!

I.

Vrnili smo se na staro, ravno pot razrednega boja. Slovenski proletarijat postaja zopet zvest samemu sebi in svojim končnim ciljem. Zapuščamo „Jugoslovansko socialistično-demokratično stranko“, ki so jo izrabljali malomeščanski krogi, da so ž njo kupčevali na račun delavstva. Pretrgali smo stike z ljudmi, ki so opetovano kršili sklepe strankinih zborov in strankinega opravilnika, ki so se izneverili ciljem socializma, ciljem proletarijata. Obtožujemo jih izdajstva! Ko so videli, da jih delavstvo zapušča, so se polastili izvrševalnega odbora in uvedli absolutizem. Naj gredo svojo pot!

Delavstvo v Sloveniji jih je spoznalo in jih zapušča. Predstavnica slovenskega proletarijata je danes „Delavska socialistična stranka za Slovenijo“. Pozivamo slovensko delavstvo, da se v celoti pridruži novi stranki s starim, čistim in poštenim socialističnim programom. Slovensko delavstvo se naj ne cepi. Sklicujemo se na manifest, ki ga je izdal pripravljalni odbor nove stranke, temu manifestu se pridružujemo v polnem obsegu.

Pozivamo vse sodruge, da zahtevajo takoj sklicanje občnih zborov krajevnih političnih organizacij JSDS, na katerih se naj sklepa o pristopu k novi stranki. Kjer tega ni možno doseči, je stvoriti novo organizacijo. V krajih, kjer še ni politične organizacije, je organizacijo ustanoviti.

Le one organizacije, ki bodo javile svoj izstop iz JSDS in svoj pristop k novi stranki, bodo imele pravico, da se po svojih delegatov udeleže prvega strankinega zbora, ki se bo vršil v nedeljo dne 11. aprila t. l. v Ljubljani.

Edino „Delavska socialistična stranka“ bo izvršila ujedinenje z razredno zaveznim jugoslovanskim proletarijatom. Prvi strankin zbor ima to izvršiti.

Organizacije, ki se do 8. aprila ne priglase, se ne bodo mogle udeležiti zbora. Zato naj pravočasno ukrenejo potrebne. Navodila dobe od pripravljalnega odbora.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Petrič.

Natisnil J. Pavliček v Kočevju.

Iz delavske socialistične stranke za Slovenijo.

Ustanovni občni zbor

krajevne politične organizacije
v Kranju.

V nedeljo dne 21. t. m. ob 9. uri dop. se bo vršil v Kranju v gostilni „Pri Felnerju“ ustanovni občni zbor krajevne politične organizacije „Delavske socialistične stranke za Slovenijo“. Sodruzi naj pridejo vsi!

Občni zbor podružnice usnarjev.

V petek ob 9. uri dopoldne se bo vršil v Mahrovi hiši v Ljubljani občni zbor podružnice usnarjev.